

สรุปกฎหมาย

วิ.อาญา เล่ม 3

พยานหลักฐาน

Deedee e-book

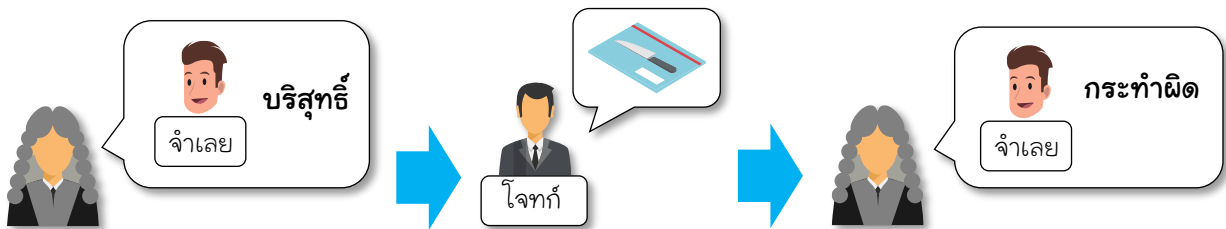

ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา

- ป.วิอาญา ไม่ได้กำหนดเรื่องภาระการพิสูจน์ไว้ = ต้องใช้ ป.วิแพ่ง ม. 84/1 + ป.วิอาญา ม. 15

หลักทั่วไปเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา

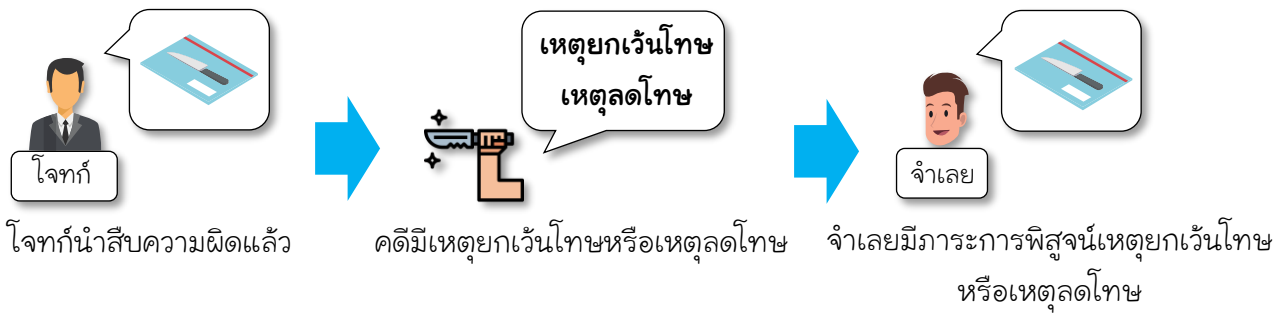
โจทก์มีภาระการพิสูจน์ความผิดของจำเลย

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานว่าจำเลยบริษัท จงกว่าโจทก์จะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด

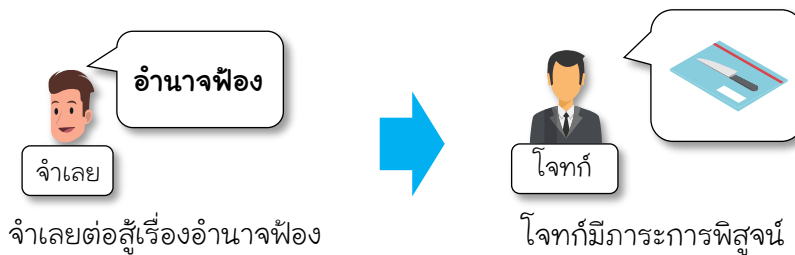
- โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อนเสมอ
- จำเลยไม่ให้การ = ถือว่าจำเลยปฏิเสธ = โจทก์มีภาระการพิสูจน์
- หากกฎหมายกำหนดยกเว้นความผิดของจำเลย โจทก์ต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของจำเลยไม่เข้าข้อยกเว้นความผิด
- หากจำเลยยอมรับว่ากระทำตามฟ้อง แต่อ้างว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย = ไม่ถือว่าจำเลยสารภาพ = โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์
- หากโจทก์ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย โจทก์มีภาระเพียงพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้เข้าเงื่อนไขการได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเท่านั้น
- ฎีกา 816/2546 - โจทก์ไม่ได้นำสืบว่า จำเลยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มิ, ไร่ และพกติดตัวซึ่งอาวุธปืน จึงไม่อาจลงโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืนในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ฎีกา 6747/2560 - โจทก์มีหน้าที่นำสืบในคดีหมิ่นประมาทว่า การกระทำของจำเลยไม่ใช้การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต
- ฎีกา 708/2503 - พ.ร.บ. การพนัน ให้สันนิษฐานว่า ผู้ที่อยู่ในวงการเล่นเป็นผู้เล่น เมื่อโจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยอยู่ในวงเล่น จำเลยก็มีหน้าที่นำสืบหักล้าง

จำเลยมีภาระการพิสูจน์เหตุยกเว้นโทษหรือเหตุลดหย่อนโทษ

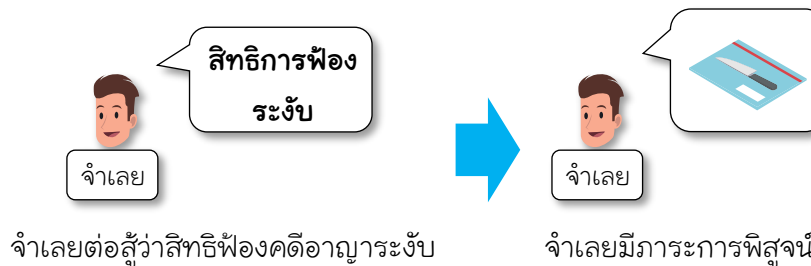
- เหตุยกเว้นโทษหรือเหตุลดโทษ เช่น จิตบกพร่อง, ความจำเป็น, บันดาลโทษ, การถูกบังคับให้เสพสุรา, ความไม่รู้ผิดชอบชั่วดี เป็นต้น

จำเลยต่อสู้เรื่องอำนาจฟ้อง โจทก์มีภาระการพิสูจน์

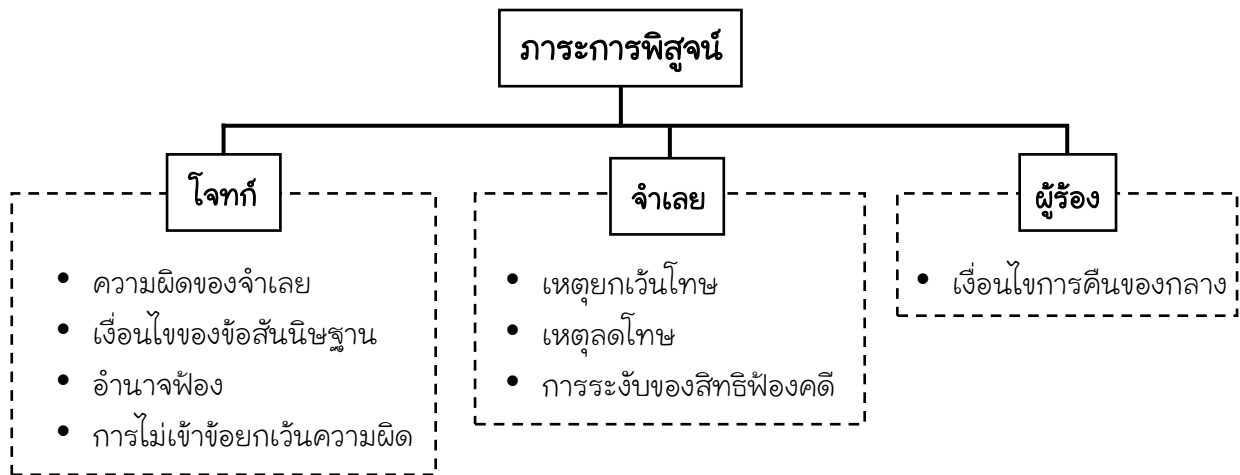
- การต่อสู้เรื่องอำนาจฟ้อง เช่น โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย, โจทก์เป็นอัยการ แต่ฟ้องคดีโดยไม่มีการสอบสวนก่อน

จำเลยต่อสู้เรื่องสิทธิการฟ้องระงับ จำเลยมีภาระการพิสูจน์

- การต่อสู้เรื่องสิทธิการฟ้องคดีอาญาระงับ เช่น เคยมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดสำหรับการกระทำของจำเลยแล้ว, มีการยอมความแล้ว
- หากจำเลยนำสืบพิสูจน์ได้ แต่โจทก์อ้างเรื่องอื่นขึ้นมาใหม่ โจทก์มีภาระการพิสูจน์ในเรื่องที่ยกขึ้นมาใหม่นั้น
- ฎีกา 4421/2558 - จำเลยนำสืบว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ แต่โจทก์อ้างว่าทำสัญญายอมความโดยลำัดผูกมัด โจทก์มีภาระการพิสูจน์

การร้องขอคืนของกลาง ผู้ร้องมีภาระการพิสูจน์

ตัวอย่างคำพิพากษา

ฎีกา 816/2546 - โจทก์ไม่นำสืบว่า จำเลยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มิ, ไร่ และพกดัดตัวซึ่งอาวุธปืน จึงไม่อาจลงโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืนในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

โจทก์นำสืบว่า จำเลยพาและใช้อาวุธปืนยิงพยายามฆ่าผู้เสียหาย แต่ไม่นำสืบว่า จำเลยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มิ, ไร่ หรือพกดัดตัวซึ่งอาวุธปืน จึงไม่อาจลงโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ

ฎีกา 6747/2560 - โจทก์มีหน้าที่นำสืบในคดีหมิ่นประมาทว่า การกระทำของจำเลยไม่ใช้การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต

ในคดีหมิ่นประมาท เป็นหน้าที่ของโจทก์ในการนำสืบว่า การกระทำของจำเลยไม่ใช้การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต ตีชมโจทก์ด้วยความเป็นธรรม ไม่เข้าข้อยกเว้นความผิด หน้าที่นำสืบไม่ตกอยู่ที่จำเลย

ฎีกา 708/2503 - พ.ร.บ. การพนัน ให้สันนิษฐานว่า ผู้ที่อยู่ในวงการเล่นเป็นผู้เล่น เมื่อโจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยอยู่ในวงเล่น จำเลยก็มีหน้าที่นำสืบหักล้าง

พ.ร.บ. การพนัน กำหนดว่า ผู้ที่อยู่ในวงการเล่นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้เล่นด้วย เมื่อโจทก์นำสืบข้อเท็จจริงได้ว่า จำเลยอยู่ในวงการเล่นพนันแล้ว ก็เป็นไปตามข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย จำเลยมีหน้าที่นำสืบหักล้าง เมื่อจำเลยไม่สามารถนำสืบหักล้าง จำเลยจึงมีความผิด

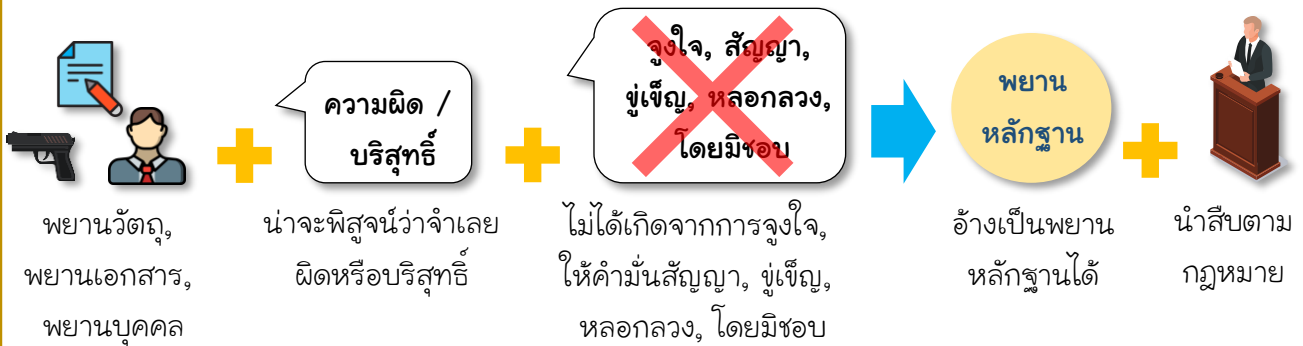
ฎีกา 4421/2558 - จำเลยนำสืบว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ แต่โจทก์อ้างว่าทำสัญญายอมความโดยสำคัญผิด โจทก์มีภาระการพิสูจน์

จำเลยต่อสู้ว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับแล้ว โดยแสดงสัญญายอมความ ซึ่งโจทก์ยอมรับว่าทำสัญญายอมความจริง แต่ทำเพราะความสำคัญผิด เป็นการที่โจทก์อ้างข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ โจทก์มีภาระการพิสูจน์

พยานหลักฐาน

สิ่งที่เป็นพยานหลักฐาน

ความหมายของพยานหลักฐาน (ม. 226)

- ศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่นำสืบเข้ามาในสำนวนตามกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานเท่านั้น ศาลไม่สามารถนำพยานหลักฐานนอกสำนวนมาพิจารณาข้อเท็จจริงในคดี

ข้อเท็จจริงที่ไม่ต้องนำสืบเข้ามาในสำนวน

ข้อเท็จจริงที่รู้กันทั่วไป

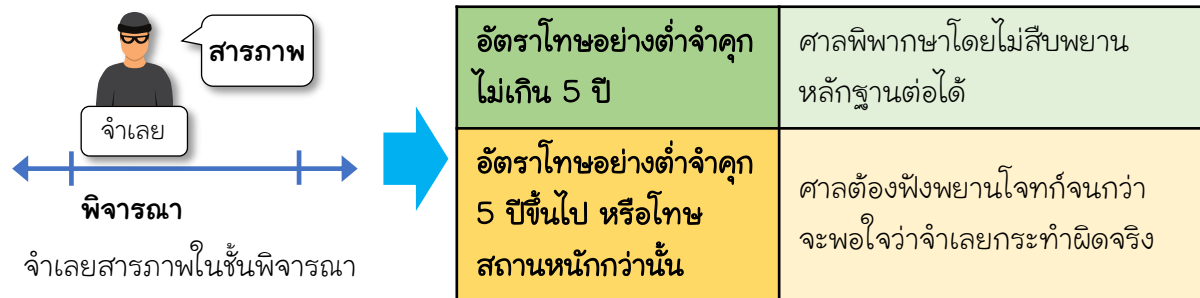
- ข้อเท็จจริงที่ประชาชนรู้กันอยู่ทั่วไป เช่น น้ำไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ, ปืนเป็นอาวุธร้ายแรง, สิ่งใดเป็นสัตว์ดุร้าย, ถ้อยคำทั่วไปในภาษาไทย, การกระทำความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อส่วนรวม เป็นต้น

ข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้

- ข้อเท็จจริงที่กฎหมายสันนิษฐานไว้เด็ดขาด ไม่สามารถนำสืบหักล้าง โดยจะกำหนดว่า "ให้ถือว่า"
- เช่น การกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาด ให้ถือว่า ผู้กระทำมีเจตนากระทำต่อผู้ได้รับผลร้าย

ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับหรือถือว่ารับกันในศาล

จำเลยรับสารภาพ

เงื่อนไขเพิ่มเติม : คดีมีจำเลยหลายคน + จำเลยบางคนรับสารภาพ + ศาลเห็นสมควร = จำหน่ายคดี + ให้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ปฏิเสธเป็นคดีใหม่ได้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

- หากจำเลยรับสารภาพ ศาลไม่จำเป็นต้องพิพากษาลงโทษเสมอไป ศาลอาจยกฟ้องได้ เช่น ฟ้องโจทก์ขาดองค์ประกอบความผิด ศาลก็ต้องยกฟ้อง
- การสืบพยานไม่ต้องถึงระดับปราศจากข้อสงสัย เพียงแค่ศาลพอใจว่ามีการกระทำผิดจริงก็เพียงพอ
- ถ้าคดีมีหลายข้อหา บางข้อหาโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี บางข้อหาโทษจำคุก 5 ปีขึ้นไป และจำเลยรับสารภาพทุกข้อหา หรือจำเลยรับสารภาพบางข้อหา จะต้องมีการสืบพยาน และศาลรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาข้อหาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีได้
- การที่จำเลยรับสารภาพ จำเลยยังมีสิทธิอุทธรณ์ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย
- หากจำเลยรับสารภาพในศาลชั้นต้น จำเลยไม่สามารถยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ว่าไม่ได้กระทำความผิดในชั้นอุทธรณ์ฎีกา เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันในศาลชั้นต้น
- ลักษณะของการรับสารภาพ
 - รับสารภาพว่ากระทำความผิดตามฟ้อง, รับสารภาพตลอดข้อหา, รับสารภาพ = ไม่ได้แปลว่าจำเลยยอมรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับที่โจทก์ขอเพิ่มโทษ, บวกโทษ หรือนับโทษต่อ = ศาลต้องสอบถามจำเลยในเรื่องนี้ให้ชัดเจน
 - รับสารภาพตามฟ้องโจทก์, รับสารภาพตามฟ้อง = แปลว่าจำเลยยอมรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับที่โจทก์ขอเพิ่มโทษ, บวกโทษ หรือนับโทษต่อด้วย
- หากโจทก์ฟ้องจำเลยลักทรัพย์หรือรับของโจร และจำเลยรับสารภาพตามฟ้องโจทก์
 - ศาลต้องสอบถามว่ารับสารภาพความผิดฐานใด
 - หากไม่ชัดเจนว่ารับสารภาพความผิดฐานใด = โจทก์ต้องสืบพยานว่าจำเลยกระทำความผิดฐานใด
→ ถ้านำสืบไม่ได้ศาลต้องยกฟ้อง
- มีจำเลยหลายคน + บางคนรับสารภาพ + ศาลแยกฟ้อง = ถือเป็นคดีใหม่ + ศาลต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ทั้งหมด
- ฎีกา 14552/2555 - จำเลยรับสารภาพความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิต โจทก์ยังมีหน้าที่นำพยานเข้าสืบจนศาลพอใจว่ามีการกระทำความผิดขึ้นจริง

จำเลยแถลงรับข้อเท็จจริง

- จำเลยไม่ได้สารภาพ แต่แถลงยอมรับข้อเท็จจริงบางประการต่อศาล = ข้อเท็จจริงยุติตามคำรับ + โจทก์ไม่ต้องนำสืบพยานหลักฐานเรื่องนั้นอีก
- เป็นการดำเนินการตาม ป.วิแพ่ง ม. 84(3) + ป.วิอาญา ม. 15

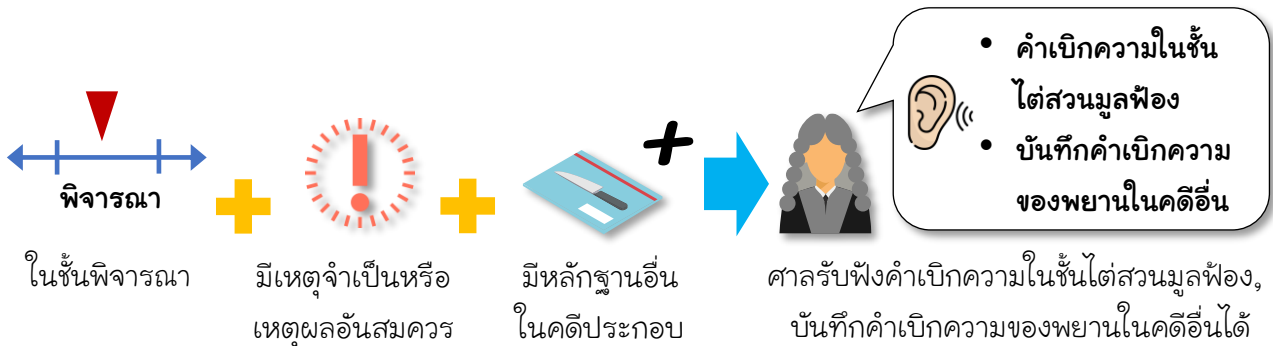
โจทก์แถลงรับข้อเท็จจริง

- โจทก์แถลงยอมรับข้อเท็จจริงบางประการ = ข้อเท็จจริงยุติตามคำรับ + จำเลยไม่ต้องนำสืบพยานเรื่องนั้นอีก
- เช่น โจทก์แถลงว่าได้รับชดใช้ค่าเสียหายจากจำเลยครบถ้วนแล้ว หรือ โจทก์แถลงยอมรับว่าตนไม่มีอำนาจฟ้อง

ผู้เสียหายแถลงรับข้อเท็จจริง

- โจทก์ไม่ใช้ผู้เสียหาย (เช่น อัยการฟ้องคดีแทน) + ผู้เสียหายแถลงยอมรับข้อเท็จจริง = ไม่ถือว่าโจทก์แถลงยอมรับข้อเท็จจริง + ไม่ใช่คำรับของคู่ความหรือคำพยานที่ได้จากการนำสืบ = หากโจทก์ไม่ยอมรับและขอสืบพยาน ศาลจะไม่สามารถรับฟังให้ข้อเท็จจริงยุติตามที่ผู้เสียหายแถลง
- ฎีกา 2484/2520 - อัยการโจทก์ฟ้องจำเลยฐานพรากผู้เยาว์ แต่ผู้เสียหายแถลงว่าเต็มใจไปกับจำเลย อัยการโจทก์ขอสืบพยานต่อไป การที่ศาลงดสืบพยานและยกฟ้องไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา
- ฎีกา 639/2511 - ผู้ว่าคดีฟ้องว่าจำเลยพรากผู้เยาว์ แต่ผู้เยาว์ยื่นคำร้องว่าตนเต็มใจไปกับจำเลย โดยผู้ว่าคดีไม่ติดใจสืบพยานห้กลาง ศาลยกฟ้องตามข้อเท็จจริงนั้นได้

คำเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง, บันทึกคำเบิกความ ของพยานในคดีอื่น (ม. 226/5)

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

กรณีศาลสั่งรวมคดี (คดี A และ คดี B ต่อมารวมเป็นคดี AB)

- กรณีมีการนำสืบพยานหลักฐานในคดี A ก่อนมีการรวมคดี
 - พยานหลักฐานนั้นเป็นพยานโจทก์ + โจทก์ไม่สามารถนำพยานหลักฐานนั้นมาสืบหลังรวมคดี = ศาลไม่สามารถรับฟังพยานหลักฐานนั้นเพื่อลงโทษจำเลยในคดี B เพราะการสืบพยานไม่ได้กระทำต่อหน้าจำเลยในคดี B
 - กรณีอื่น ๆ = ศาลสามารถใช้พยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานในทุกสำนวนคดีได้
- ฎีกา 840/2536 – พยานโจทก์เบิกความในอีกคดีก่อนรวมพิจารณา แต่โจทก์ไม่สามารถนำพยานมาเบิกความอีก ศาลไม่อาจรับฟังพยานนั้นเพื่อวินิจฉัยโทษจำเลยในคดีนี้
- ฎีกา 1312-1314/2542 – คดีทั้งสามมีคู่ความเป็นรายเดียวกัน เมื่อศาลสั่งรวมพิจารณาคดี ต้องฟังข้อเท็จจริงรวมกัน

กรณีศาลสั่งแยกคดี (คดี AB ต่อมาแยกเป็นคดี A และคดี B)

- กรณีมีการสืบพยานไว้ในคดี AB ก่อนแยกคดี ถือว่าพยานหลักฐานในคดี AB เป็นพยานหลักฐานในคดี A และคดี B ด้วย
- ฎีกา 1457/2531 – จำเลยและพวกรุกฟ่องข้อหาร่วมกันปล้นทรัพย์ ต่อมามีการแยกคดี คำเบิกความในคดีเดิมถือเป็นคำเบิกความในคดีใหม่ด้วย

กรณีโจทก์ร่วมที่ต่อมาถูกยกคำร้องการเข้าเป็นโจทก์ร่วมภายหลัง

- ผู้เสียหายขอเข้าเป็นโจทก์ร่วม → มีการสืบพยานโจทก์ร่วมนั้น → ศาลอุทธรณ์ยกคำร้องขอเข้าการเป็นโจทก์ร่วม = ใช้พยานหลักฐานที่โจทก์ร่วมนำสืบในคดีได้